

legerkorps en het Deens-Pools-Duitse legerkorps tot stand gekomen). De in de Defensienota aangekondigde nauwere samenwerking berustte op het in oorlogstijd onder bevelstellen van een Duitse divisie bij het Nederlandse legerkorps en een Nederlandse divisie bij het Duitse legerkorps. Dit betrof een zgn. Lead Nation constructie, waarbij in vredetijd een 8-tal liaison officieren deel zouden uitmaken van de staf, die in oorlogstijd wordt versterkt met een divisie van het eigen land. Het Duits-Amerikaanse en Amerikaans-Duitse legerkorps waren daar voorbeelden van.

De oprichting en de beloften

Het is opvallend hoeveel functionarissen zich er naderhand op hebben voorgestaan het Duits-Nederlandse legerkorps te hebben opgericht. Ik bedoel niet hen, die de formele handelingen hebben verricht, maar zij die menen het oorspronkelijke idee te hebben gehad en dit hebben weten om te zetten naar de werkelijkheid. Ik weet het niet zeker, maar heb nog steeds het gevoel, dat het idee ontstaan is in de wandelgangen van het NAVO-hoofdkwar-

tier te Brussel. Het idee kreeg snel gewicht en de machinerie kwam nationaal en internationaal snel op gang. Na de voorziene herstructureringen zouden beide legerkorpsen zijn teruggebracht tot één organieke divisie onder rechtstreeks bevel. Voor de Duitsers bracht dit de schok van 'ongeloof'. Het eens machtigste legerkorps van de Bundeswehr (meer dan 100.000 man in de vredessterkte) dreigde met nog maar één resterende divisie te worden opgeheven en de Nederlanders dreigden met ook nog maar één divisie te verdwijnen van het operationeel niveau in Europa. Het legerkorpsniveau was immers het operationeel niveau om door de NAVO-partners serieus te worden genomen. Echt mee te mogen doen met de discussies over vrede en veiligheid in Europa. Niet in de tweede schil raken en te worden gelijkgesteld met hen, die alleen aanvullende capaciteiten leveren en altijd afhankelijk zullen zijn van een vrijwillig te kiezen 'grote broer'. Later in COMLANDCENT (NAVO-commando voor de verdediging van de centrale sector van Europa) werd duidelijk dat het Duits-Nederlandse legerkorps een vol-

waardige plaats had. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Belgen, die met hun beperkte capaciteit altijd een operationele verbinding moesten zekerstellen. De vergaande troepenverminderingen in Nederland mede als gevolg van de overgang van een dienstplichtig leger naar een beroepsleger, zette alles op zijn kop. De reeds in 1991 aangekondigde geïntensiverde samenwerking met Duitsland werd nu verder uitgewerkt in een integratie, een fusie van beide legerkorpsen. Ik volgde dat proces vanuit Den Haag als plv. Bevelhebber der landstrijdkrachten en was er vanaf het begin een groot voorstander van. Ik zag het al bestaande binationale stafoverleg met de Duitsers uitgroeien tot een echte binationale stuurgroep. En in 1993 werd door de Ministers van Defensie van beide landen de intentieverklaring tot oprichting van een Duits-Nederlands legerkorps getekend. Ik volgde het proces nauwlettend zonder er nog echt aan te zijn geëngageerd.

In april 1994 gingen beide landen een overeenkomst aan, waarin de randvoorwaarden voor zo'n legerkorps waren

vastgelegd. Eén daarvan was, dat in tegenstelling tot een eerder besluit, het legerkorps zou starten met een Nederlandse commandant. Bovendien werd duidelijk dat deze eer aan mij was toebedeeld. Een fantastische uitdaging. In oktober 1994 werd ik voorafgaand aan de oprichting van het binationale legerkorps de legerkorpscommandant van 1Lk. 'Het eerste en enige legerkorps', zoals wij vaak tegen elkaar zeiden. Later tijdens het integratieproces met de Duitsers heb ik daar pas eerst echt de waarde van geproefd. Immers de informatiestand van de Nederlandse legerkorpscommandant was praktisch gelijk aan die van de Bevelhebber, iets wat absoluut niet gold voor Duitse legerkorpscommandanten. Door mijn kennis van de voorgeschiedenis en de besluitvorming over de herstructurering aan zowel Duitse als Nederlandse zijde besepte ik waarschijnlijk meer nog dan de Duitse collega's, dat de totstandkoming van het gemeenschappelijke legerkorps een absolute 'win-win'-situatie voor beide was.

Opheffing 1Lk en voorbereidingen in Münster

In de periode, dat ik 1Lk commandeerde lag de focus op het scheppen van de juiste condities voor het nieuw op te richten binationale legerkorps. In Münster waren al kwartiermakers en daar ontstond langzamerhand ruimte voor de opname van de 'nieuwe Nederlandse collega's'. Vanaf het binnenkomen van de eerste Nederlandse militairen wapperde de Nederlandse driekleur voor het gebouw. Het was duidelijk merkbaar dat het proces aan Nederlandse zijde wat gemakkelijker verliep dan aan Duitse zijde. De verklaring daarvoor lag in het feit, dat ik meer mogelijkheden had dan mijn Duitse collega om zelfstandig beslissen. De vergaande delegatie van bevoegdheden aan Nederlandse zijde was daar debet aan. Aan de andere kant was in Münster het emotionele proces van afscheid nemen van vertrouwde collega's en ruimte te moeten maken voor nieuwe onbekende Nederlandse collega's, die hun plaatsen zouden innemen, niet eenvoudig. Dit vooral door een op de werkvloer vrij algemeen gedeeld besef, dat Duitsland aan Nederland de helpende hand moest aanreiken. ('Waarom zijn wij daarvoor uitgekozen?'). De Duitse legerkorpscommandant heeft met veel energie geprobeerd dit proces te vergemakkelijken.. Zo liet hij naast het verbeteren van de taalvaardigheid in de Engelse taal ook heel praktisch gericht Nederlands taal-

onderricht geven. Engels was weliswaar de 'Formal und Protokolsprache', maar zonder twijfel zouden de later als 'Freizeitsprachen' aan te duiden Duitse en Nederlandse taal in het integratieproces een belangrijke rol spelen. Ook werd veel energie gestopt in het beschrijven van de stafprocedures. In februari 1995 tekenden wij beiden een 'Technical Agreement' waarin al deze zaken waren vastgelegd. Deze gelegenheid werd tegelijkertijd benut om in de Euregio en Münster te laten zien, dat de komst van het Duits-Nederlandse legerkorps steeds dichterbij kwam.

Herdenken

Op 4 mei 1995 gingen in Münster beide nationale vlaggen halfstok, nadat dit goed was gecommuniceerd, daarbij werd nadrukkelijk vermeden hier bovenmatig veel aandacht aan te besteden. Dit was zo'n voorbeeld van een noodzakelijke afstemming van nationale gewoonten en gebruiken, die hun plaats moesten krijgen in het binationale legerkorps. Zo waren in Duitsland overeenkomstige afspraken nodig over de kranstegging voor oorlogsslachtoffers op Volkstrauertag. Maar ook namen plotseling Nederlandse militairen deel aan de Soldatengottesdienst in de Dom van Münster, waar de bisschop een mis opdroeg, gevolgd door een bijeenkomst op het stadhuis met toespraken van o.a. de legerkorpscommandant. Voor vele Nederlanders nieuw, maar in de nieuwe omgeving direct als zinvol ervaren.

Einde 1Lk

18 juli 1995, een druilerige en sombere dag, hield 1Lk op te bestaan. In aanwezigheid van diverse oud-legerkorpscommandanten en oud Chefs-Staf werd in een korte plechtigheid de legerkorpsvlag gestreken met als bestemming het legermuseum. Door diverse agendaproblemen van de voor de oprichting noodzakelijke autoriteiten aan Duitse zijde verschoof de oprichtingsdatum van het Duits-Nederlandse legerkorps naar 30 augustus 1995. Tot aan dat moment was in Münster nog steeds de staf van het I.(GE) Korps aanwezig met een naar 50% groeiend aantal Nederlandse stafleden. Ikzelf hield vanuit de in Münster ingerichte 'Residenz' de Nederlandse belangen in de gaten en waakte over de Nederlandse eenheden. Met fax en telefoon en diverse besprekingen aan huis probeerde ik de balans te houden in de afstemming van Duitse en Nederlandse belangen. In die tijd stelde ik ook een gedragscode

op voor de binationale staf, die er op was gericht om rekeninghoudend met de verschillen een gemeenschappelijke manier van doen van Duitsers en Nederlanders in de staf te helpen ondersteunen. In een latere fase heeft de Duitse plaatsvervangend legerkorpscommandant (na de oprichting ook mijn plaatsvervanger) hieraan nog een buitengewoon zinvolle verdieping gegeven. Een van de grote discussies bleek toen te gaan over iets simpels als het werken op de staf. De Nederlanders waren inmiddels gewend aan het dagelijks dragen van hun camouflagekleding, maar bij vele Duitse militairen op de staf lag dit zeer gevoelig. Het leidde ertoe, dat tijdens mijn commando hierover altijd een soort compromis heeft bestaan, dat ruimte liet naar beide zijden.

Legerkorpsmars

In deze periode werd ook de legerkorpsmars gekozen, die bij de oprichtingsceremonie van het legerkorps zou worden gepresenteerd. Dit keuzeprocess vond plaats na het uitbrengen van advies door het splinternieuw opgerichte "Binational Consulting Committee - BCC". Een combinatie van alle Nederlandse en Duitse overlegorganen, die op de één of andere manier betrokken waren bij de behartiging van de belangen van het personeel. Er waren twee kandidaatmarsen, de prachtige en traditionele Duitse mars Fredericus Rex en een goed in het gehoor liggende nieuw gecomponeerde mars door Geert Flik, één van de leden van de Johan Willem Friso kapel. Het BCC was eenstemmig. Bij een nieuw legerkorps hoort een nieuwe mars, hoe mooi de bestaande Duitse mars ook is. Dit advies is overgenomen en de mars mag zich thans verheugen in een grote populariteit. Ikzelf vond het steeds weer een plezier om mijn eigen 'huisorkest' (Heeresmusiekorps I.) deze mars ten gehore te laten brengen, maar ook om hen van tijd tot tijd te vragen een echte Nederlandse (Huzaren) mars te spelen. Je 'roots' kun je nu eenmaal niet verloochenen, ook niet in een binationaal legerkorps.

Minister-president Hannelore Kraft reikt een 'Fahnenband' uit